

ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ

Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

Ἐγνώσθη χθὲς ἐξ ἐπιστολῶν ἐκ Μακεδονίας, ὅτι εἰς τὸ χωρίον Στάτιστα τῆς ἐπαρχίας Καστορίας, σῶμα Ἑλληνικὸν ἐκ τριάκοντα περίπου ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ἠρωϊκότατον ὄπλαρχηγὸν Μίκην Ζέζαν, πολιορκηθὲν τὴν νύκτα ὑπὸ ἰσχυροῦ Τουρκικοῦ σώματος, διὰ προδοσίας Βουλγάρων τοῦ κομιτάτου τῶν ὁποίων εἶχε καταστῆ ὁ τρόμος καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Καστορίας, συνεπλάκη μετ' αὐτοῦ ἐπὶ δίωρον, ἀρκετῶν φονευθέντων ἀμφοτέρωθεν.

Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συμπλοκῆς αἱ Τουρκικαὶ δυνάμεις ἠύξανον ὅλον ἐπέκειτο κίνδυνος συλλήψεως, ὁ ἀτρόμητος Ζέζας προτιμῶν ἔνδοξον θάνατον ἀπὸ τοιαύτην ἐπαίσχυντον αἰχμαλωσίαν, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν του καὶ πρῶτος αὐτός, ἀνοίγων τὸν δρόμον, διέσπασε τὰς Τουρκικὰς τάξεις καὶ ἐπροχώρησεν ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὅτε σφαῖρα ὄπλου τὸν ἐπλήγωσε θανατηφόρος κατὰ τὴν ὀσφυακτὴν χώραν.

Πεσόντα τότε τὸν μετέφερον οἱ ὄπαδοί του εἰς τὸ πλησίον ναῖδριον ὅπου μεθ' ἡμίσιαν ὥραν ἀπεβίωσεν. Οἱ μετ' αὐτοῦ Μακεδόνες ἔλαβον τότε μετὰ σεβασμοῦ τὸ σακκίδιον, ὅπερ ἔφερον ἐπὶ τοῦ ὤμου τὸ περιέχον τὰ ἐγγραφέα του καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ σημειώσεις καὶ διέφυγον ἀσφαλῶς ὑποστάντες μικρᾶς ἀπωλείας ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἀληθῶς ἀπωλείας τοῦ ἀρχηγοῦ των, ὅστις ἔπεσεν ἐνδόξως εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην καὶ ἐτάφη τὴν ἐπομένην ἐν μέσῳ τῶν θρήνων τῶν περίξ χωρίων, ἅτινα ἐν τῶν προσώπῳ αὐτοῦ ἀπώλεσαν τὸν γενναϊότερον καὶ ἱπποτικότερον αὐτῶν πρόμαχον ἐναντίον τῆς Βουλγαρικῆς ἀτιμίας.

Ἀλλὰ τὸ σοβαρότερον εἶναι ὅτι ὁμοῦ μὲ τὴν θλιβερὰν ταύτην εἶδησιν ἀνακοινοῦται καὶ ἡ ἀλγεινοτάτη ἀποκάλυψις, ὅτε ὁ ἐπικὸς οὗτος ἦρως, ὅστις ἐπλήρου μὲ τὰς πράξεις αὐτοῦ τὰς ἡχοῦς τῶν Μακεδονικῶν ὁρέων, ἦτο ὁ Παῦλος Μελάς, ἀνθυπολοχαγὸς του πυροβολικοῦ, τῆς γνωστοτάτης ἐν Ἀθήναις οἰκογενείας καὶ γαμβρὸς τοῦ διαπρεποῦς πολιτευτοῦ κ. Στεφάνου Δραγούμη, ἀνὴρ ἰδανικοῦ πατριωτισμοῦ, ὅστις μὴ ἀνεχόμενος ν' ἀκούῃ καθ' ἐκάστην τὰς ἀνάνδρους δολοφονίας τῶν ὁμοφύλων ἡμῶν ἐν Μακεδονίᾳ, εἶχε λάβη ἄδειαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι μεταβαίνει εἰς Εὐρώπην, πράγματι δὲ μετέβη εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐξεδίωξεν ἐξ ὅλης τῆς ἐπαρχίας Καστορίας τὰς Βουλγαρικὰς συμμορίας, ἐνθαρρύννας, νουθετήσας καὶ ἐνισχύσας τοὺς πάσχοντας ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης καὶ διαλύσας πανταχοῦ τὰς δολοφονικὰς σπεῖρας τοῦ Βουλγαρικοῦ κομιτάτου, αἵτινες ἦσαν ὀργανωμέναι εἰς ἐπιτροπὰς καὶ ὑποεπιτροπὰς βασιανιστῶν καὶ κατασκόπων, τρομοκρατούντων τὴν Μακεδονίαν.

Τὸ περιέργον εἶνε ὅτι ἐπὶ τῇ προφάσει ἀτομικῶν ὑποθέσεων ὁ Παῦλος Μελάς εἶχε κατορθώσει νὰ κρύψῃ καθολοκληρίαν τὸν σκοπὸν τῆς ἀναχωρήσεώς του, μόνον δὲ οἱ στενώτεροι τῶν οἰκείων του καὶ ἡ πολῦτιμος σύζυγός του ἐγνώριζον τοῦτο, στέργοντες προθύμως τὸν κίνδυνον τοῦ παμφιλτάτου ὡς ὑψίστην καὶ ἐπιβαλλομένην θυσίαν εἰς τὴν πατρίδα, ἀνταξίαν τοῦ εὐγενοῦς ὀνόματος τὸ ὁποῖον φέρουν καὶ ὅπερ ἐκλείσθη ἤδη δι' ἀθανάτου καὶ ἠρωϊκῆς αὐτοθυσίας, ἥτις θὰ μείνῃ ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ θανὼν ἦρως παρέσχεν ἀπαραμίλλον ὑπόδειγμα πατριωτισμοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως.

Η ΚΑΤΑΔΙΩΞΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Ἐνῶ ἐν Ἀθήναις ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος ἡ πατριωτικὴ ἐργασία τοῦ Παύλου Μελά, ἐν Μακεδονίᾳ ἡ παρουσία αὐτοῦ ἦτο γεγονὸς πασίγνωστον μ' ὅλον τὸ ψευδώνυμον τοῦ καπετὰν Ζέζα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐπιμελῶς ἐκρύπτετο.

Καὶ αὐταὶ ἔτι αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἐγνώριζον τοῦτο, αἵτινες ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἀγνοοῦν ὅτι εἰς ἐξ Ἑλλάδος ὀνόματι Μελάς εἶνε ἀρχηγὸς σώματος, καὶ ὅτι θὰ τὸν κτυπήσουν.

Πράγματι δὲ εἰς τὸ χωρίον Νερέτι ὁ Παῦλος Μελάς κατεδιώχθη ὑπὸ Τουρκικοῦ ἀποσπάσματος ὅπερ ἐπυροβόλησε πολλάκις, φονευθέντος τοῦ φαρμακοποιοῦ Φ. Καπετανοπούλου ὅστις ἴστατο πλησίον του.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΙΜΑΚΑΜΗΝ ΦΛΩΡΙΝΗΣ

Ὁ Μελάς τότε ἔγραψεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν καϊμακάμη Φλωρίνης παραπονούμενος ὅτι τὸν ἐπυροβόλησαν καὶ τὸν καταδιώκουν τὰ Τουρκικὰ ἀποσπάσματα, ἐνῶ οὔτε ἐπαναστάτης εἶνε, οὔτε ἀποβλέπει εἰς ἄλλο τί ἀπὸ τὸν περιορισμὸν τῶν Βουλγάρων κακοποιῶν. Ἐν τέλει ἐδήλου ὅτι εἶνε ἠναγκασμένος νὰ πυροβολήσῃ ἐὰν ἐπαναληφθῇ τοιαύτη ἀπόπειρα.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ καϊμακάκης ἀπέστειλεν εἰς τὸν βαλὴν Βιτωλίων, οὕτως δὲ εἰς τὸν Χελμὴ πασσάν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ δ' αὐτοῦ διεβιβάσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ τουρκικὴ ὁμῶς καταδίωξις ἐξηκολούθησεν ὡς πρότερον ἐπίμονος.

ΤΙ ΕΓΡΑΦΕΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ὁ Μελάς ἦτο εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐργασίας του καίτοι ἡ ὀργάνωσις καὶ τὰ μέσα ἦσαν ἐλλιπῆ.

Εἰς ἐπιστολὴν τοῦ χρονολογουμένην ἀπὸ τὴν 3ην τρέχοντος Ὀκτωβρίου γράφει τὰ ἑξῆς:

«Μὲ τὰ ὀλίγα τὰ ὅποια ἐκάμαμεν κατωρθώσαμεν πραγματικῶς νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν ἡσυχίαν καὶ νὰ τρομάξωμεν τοὺς Βουλγάρους φοβερά. Ὅλοι οἱ διάσημοι κακοῦργοι ἔφυγαν οἰκογενειακῶς διὰ τὴν Βουλγαρίαν. Τοὺς διαβοήτους Παπα-Κώσταν καὶ διδάσκαλον Κῶτσον τῆς Πρεκοπάνας ἐτιμωρήσαμεν παραδειγματικῶς. Διέλυσα τὰς ἐπιτροπὰς του Κομιτάτου. Ἔργασθητε μὲ πεποίθησιν ΗΜΠΟΡΟΥΜΕΝ νὰ κάμωμεν πολλά. Ἀσπάζομαι πάντας. ΖΕΖΑΣ»

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ ΤΟΥ

Ὡς γράφομεν ἀνωτέρω, τὸ σῶμα του ἐτάφη τὴν ἐπομένην. Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν συλλάβουν οὔτε νεκρὸν. Νεώτεραι πληροφορίαι ἀναφέρουν ὅτι οἱ ὄπαδοί του τὸν μετέφεραν πληγωμένον εἰς τὸ πλησίον ναῖδριον ὅπου ἐξέπνευσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν συντρόφων του μεθ' ἡμίσειαν ὥραν, ἀφήσας παραγγελίας τινὰς περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ σώματος εἰς ἓνα τῶν ἐμπίστων του, ὅστις παρέλαβε καὶ τὸ σακκίδιον τὸ ὅποιον ἔφερε.

Οἱ ὄπαδοί του, καίτοι ὑποστάντες τόσον σημαντικὴν ἀπώλειαν, ἀνεχώρησαν τοῦ μέρους ἐκείνου ὑπὸ νέον ἀρχηγόν, τὸ πρωτοπαλλήκαρον τοῦ σώματος, θὰ ἐνωθῶσι δὲ μετὰ τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Καούδη ὅπως σχηματίσωσι μᾶλλον ἐπιβάλλουσαν δύναμιν.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΛΟΚΗΣ

Περὶ τῆς συμπλοκῆς μεταξύ του Μελά καὶ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἀγγέλλεται ὅτι ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν 5 ἐκ δὲ τῶν Τούρκων στρατιωτῶν 9.

ΠΩΣ ΑΝΕΚΟΙΝΩΘΗ Η ΕΙΔΗΣΙΣ

Ὅτε ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας ἡ θλιβερὰ εἴδησις τοῦ θανάτου του, δύο πρόσωπα ἀνέλαβον νὰ τὴν ἀνακοινώσωσι τὸ πρῶτον εἰς τὸν πενθερὸν τοῦ κ. Στέφανον Δραγούμην, εὐρισμόμενον τὴν ὥραν ἐκείνην (10 ½ π.μ.) εἰς τὴν οἰκίαν του:

Ἐρχόμεθα νὰ σᾶς ἀνακοινώσωμεν λυπηρᾶς εἰδήσεις, εἶπεν εἰς τῶν μεταβάντων εἰς τοῦ κ. Δραγούμη.

Ὁ κ. Δραγούμης ὠχρίασε.

Ἐπληρώθη ὁ Παῦλος; ἠρώτησε. Συνέβη τί πλέον δυσάρεστον; Εἰπέτε μοῦ παρακαλῶ. Θὰ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ τὸ ἀκούσω.

Μετὰ τινὰς ἐνδοιασμοὺς καὶ περιστροφὰς ἀνεγνώσθη εἰς τὸν κ. Δραγούμην ἢ περικοπὴ ἢ ἀφορῶσα τὸ θλιβερὸν γεγονός.

Ἐφόσον ἡ ἀνάγνωσις ἐπροχώρει ὁ κ. Δραγούμης ὠχρία πλείοτερον. Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον ὅπερ ἀνέγραφε τὸν θάνατον τοῦ Παύλου Μελά, ὁ κ. Δραγούμης ἐλιποθύμησε.

ΠΟΙΟΣ ΗΤΟ Ο ΜΕΛΑΣ

Ὁ Παῦλος Μελάς, υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου πρώην Δημάρχου Ἀθηναίων Μιχαὴλ Μελά καὶ ἀδελφὸς τοῦ Βουλευτοῦ Ἀγυῖας κ. Λέοντος Μελά, ἦτο 34 ἐτῶν, γεννηθεὶς τῷ 1870, ὑψηλός, μελαχροινός, γλυκυτάτης φυσιογνωμίας, ἀβρότατος τοὺς τρόπους, εὐγενέστατος τὸ ἦθος.

Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς διήνυσεν εἰς τὸ ἰδιωτικὸν Λύκειον τοῦ Βουλγάρεως, τῷ 1886 δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων.

Εἰς τὸ λεπτοφυὲς αὐτοῦ σῶμα ὑπῆρχε ψυχὴ ἀδάμαστος μὴ γνωρίζουσα καλύματα καὶ δυσχερείας, ὁ δὲ πατριωτισμὸς αὐτοῦ ὁ μέχρις αὐτοθυσίας φθάνων, ὑψηλός, εὐγενὴς καὶ ἀκράτητος συνεπλήρου σπανίαν μόρφωσιν καὶ χαρακτῆρα ἵπποτικὸν καὶ ἀκέραιον.

Ὁ Παῦλος Μελάς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων πρὸ δεκατριῶν ὅλων ἐτῶν, ἦτοι τῷ 1891, ἐνυμφεύθη δὲ πρὸ τινῶν ἐτῶν μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ κ. Στ. Δραγούμη, κατοικῶν εἰς τὴν παρὰ τὸ Στροφίλι τῆς Κηφισσιᾶς οἰκίαν του.

Ἀφήνει δύο μικρὰ τέκνα ἐν ἄρρην καὶ ἐν θῆλυ.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Ὁλόκληρος ὁ βίος τοῦ Παύλου Μελά εἶνε πλήρης ἐντίμου παρελθόντος. Ὁ πατριωτισμὸς αὐτοῦ τῷ ἐνέπνεε τὰς γενναιοτέρας σκέψεις, πάντες δὲ οἱ συνάδελφοι του, ἐκφράζονται μετ' ἀπροκαλύπτου ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ, τῆς ὁποίας ἱκανὰ δείγματα ἔδειξε καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον ἀτυχή πόλεμον, οὗτινος μετέσχεν ἐν Θεσσαλίᾳ.

ΑΙ ΤΕΛΕΤΑΙΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΙ ΤΟΥ

Ἐντὸς ἐνὸς ἔτους πέρυσι διεξήγαγε δύο μονομαχίας.

Τὴν μίαν μετὰ τοῦ ἐφέδρου ἀνθυπολοχαγοῦ κ. Λεοντίου, ἀνταλλάξας δύο σφαίρας ἄνευ ἀποτελέσματος.

Τὴν δευτέραν μετὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Πεζικοῦ κ. Π. Κολοκοτρώνη, ὃν καὶ ἐτραυμάτισεν εἰς τὸν πόδα. Ἀλλὰ τῆς ἀπαραμίλλου αὐτοῦ ἀνδρείας πολὺ εὐγενέστερα καὶ πολὺ ὑψηλότερα εἶναι τὰ δείγματα τῆς ἐθνικῆς δράσεως τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ. Αἱ σφαῖραι αἵτινες ἐφείσθησαν αὐτοῦ κατὰ τὰς μονομαχίας ἐπεφύλαξαν τὸ μοιραῖον τέλος διὰ τὸ πεδίο τῆς ἐθνικῆς τιμῆς καὶ τῶν εὐγενῶν παραδόσεων.

ΠΟΤΕ ΕΞΗΛΘΕΝ ΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ

Ὁ Παῦλος Μελάς ἐξῆλθεν εἰς Μακεδονίαν τὴν νύκτα τῆς 27 πρὸς 28 Αὐγούστου. Ἐν ἀρχῇ δὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν σῶμα ἀπετελεῖτο ἐξ ὑπερτεσσαράκοντα περίπου ἀνδρῶν.

Ἡ πειθαρχία καὶ ἡ καλὴ αὐτοῦ ὀργάνωσις καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ πάσης βιαιοπραγίας κατὰ τῶν τουρκικῶν καὶ χριστιανικῶν πληθυσμῶν εἶχε κινήσει τὴν προσοχὴν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν, αἵτινες διὰ πρώτην φορὰν ἔβλεπον ἔνοπλον σῶμα μὴ ἐπιτεθέμενον ἢ μόνον κατὰ τῶν δολοφόνων Βουλγάρων καὶ πληρῶνον μέχρις ὀβολοῦ πάσας τὰς ἀγοραζόμενας τροφάς.

ΠΟΤΕ ΕΦΟΝΕΥΘΗ Ο ΜΕΛΑΣ

Καθὰ ἀσφαλῶς ἐγνώσθη χθὲς, ὁ Παῦλος Μελάς εἶχε λάβει πεντάμηνον ἄδειαν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀδείας ταύτης φαίνεται εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἔνθα συνήντησε σῶμα Μακεδόνων, τοῦ ὁποῦ σκοπὸς ἦτο ἡ ἄμυνα τῶν ἑλληνικῶν χωρίων κατὰ τῶν Βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ τὸ ὁποῖον, ὠργάνωσε τελείως. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἡ οἰκογένειά του Μελά ἔλαβεν ἀνησυχαστικὰς πληροφορίας περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐζήτησε τηλεγραφικῶς εἰδήσεις ἐκ Μοναστηρίου. Χθὲς λοιπὸν ἀπήντησαν ἐκεῖθεν ὅτι τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Τετάρτης περὶ τὴν 5ην ὥραν τουρκικὸν σῶμα περιεκύκλωσε τὸν κ. Μελὰν προδοθέντα εἰς τὸ χωρίον Στάτιστα. Ἐπηκολούθησε συμπλοκὴ πεισματώδης, μετὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μελάς ἔκαμιν ἐξοδὸν ἡρωικὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτραυματίσθη θανασίμως, ὡς γράφομεν ἀνωτέρω, μεταφερθεὶς κατόπιν εἰς τινὰ ναῖσκον πλησίον ἐκεῖ εὕρισκόμενον, ἔνθα καὶ ἀπέθανε.

Ἡ ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ἀπείρως ὀδυνηρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις χθὲς ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ κοινωσίᾳ ἐκ τοῦ φόνου τοῦ ἀτυχοῦς Μελά. Πανταχοῦ, εἰς ὅλα τὰ κέντρα, ἐν τοῖς ὁδοῖς, ἐν ταῖς πλατείαις, εἰς τὰ καφενεῖα, ὁ ἡρωικὸς θάνατος ἀπετέλει τὸ μοναδικὸν θέμα συνομιλίας. Καὶ ἡ λεωφόρος Ἀμαλίας ὅπου ὁ τετιμημένος οἶκος του πενθεροῦ του καὶ διαπρεποῦς πολιτευτοῦ κ. Στεφάνου Δραγούμη ἐπληροῦτο κόσμου τῆς ἀνωτάτης Ἀθηναϊκῆς κοινωσίας, κόσμου ἐκ συγγενῶν καὶ στενωτάτων φίλων του, πενθούτων εἰς τὸ βαρὺ καὶ ὀδυνηρὸν τραῦμα τῆς οἰκογενείας του.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

Τὴν αὐτὴν ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν ὁ θάνατος τοῦ Μελά ἐπροξένησε καὶ εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες μετ' ἐκφράσεως θαυμασμοῦ διὰ τὴν ἀνδρείαν του, ἀλλὰ καὶ θλίψεως διὰ τὴν ἀπώλειάν του, συνεζήτουν τὰ τοῦ τέλους αὐτοῦ.

Οἱ Μακεδόνες πάντες ἐπίσης χθὲς κατηφεῖς καὶ συγκεκριμένοι ἐπένθουν τὸν θάνατον τοῦ Μελά, ὡσεὶ οὗτος ἀπετέλει μέλος τῆς οἰκογενείας των καὶ ἦτο ἀδελφὸς καὶ προστάτης των.

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ ΤΟΥ ΜΕΛΑ

Ἀλλὰ τὸ μεγαλείτερον πένθος, ἡ μεγαλειτέρα κατήφεια, ἡ εἰλικρινεστέρα θλίψις ἐβασίλευεν εἰς τὸν οἶκον του, ὅπου χίρα νεαρὰ συνεκράτει ἐν τῇ μᾶλλον ἀξιοπρεπεῖ αὐτῆς στάσει τὴν ἄπειρον ὀδύνην καὶ ἀγωνίαν ὑφ' ἧς κατείχετο.

Τὴν θύραν τῆς οἰκίας αὐτῆς χθὲς οὐδεὶς ἐπισκέπτῃς ξένος διῆλθεν ἵνα ταράξῃ τὰ ἥρεμα δάκρυνά της. Ὅ, τί δὲ μόνον ἐπροκάλεσεν στιγμιαῖν ἔκρηξιν τῶν κοπετῶν καὶ θρήνων ἦτο ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἐγνώσθη εἰς τὸ δεκαετὲς τέκνον τοῦ ὀ θανάτου τοῦ πατρὸς του. Αἱ σπαρακτικαὶ σκηναί, οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ ὀδυρμοὶ τοῦ μόνου τοῦς τοίχους ἀφῆκαν ἀσυγκινήτους.

Εἰς τὸν οἶκον τοῦ κ. Δραγοῦμῃ

Τὸν κ. Δραγοῦμῃν ἐπεσκέφθησαν περὶ τὴν ἐσπέραν ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Θεοτόκης, οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. Ρωμανὸς καὶ Λομβάρδος, ὁ πρῶν Ὑπουργὸς κ. Κυρ. Μαυρομιχάλης, αἱ ἐπὶ τῶν Τιμῶν τῆς Βασιλίσσης κυρίαὶ Θεοτόκη καὶ Μπαλτατζῆ, ὁ κλειδοῦχος τῆς Βασιλίσσης κ. Μεσσαλάς, πλεῖστοι Βουλευταί, ἀξιωματικοὶ καὶ ἄλλοι πολῖται.

Ὁ κ. Δραγοῦμῃς, συντετριμμένος ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἀτυχοῦς γαμβροῦ του, οὐδένα τῶν ἐπισκεπτῶν ἐδέχθη.

Τὸ μνημόσυνον τοῦ μελᾶ κατὰ τὴν Κυριακὴν

Ἐπιτροπὴ Μακεδόνων χθὲς ἐλθοῦσα εἰς τὰ γραφεῖα μας ἀνεκοίνωσεν ἐκ μέρους πάντων τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Μακεδόνων ὅτι τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ τελέσωσιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Π. Μελᾶ πάνδημον μνημόσυνον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μᾶς ἐπέδωκαν τὴν ἀκόλουθον πρόσκλησιν:

Μνημόσυνον

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Μακεδόνες φόρον Ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἐκπληροῦντες, τελοῦμεν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ. Εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεως ὥραν 9 ½ π.μ.

Ἡ ἐπιτροπὴ

Ναοῦμ Π. Τσιτσονόπουλος

Ἰωάννης Μπασδέκης

καὶ ἄλλο μνημόσυνον

Ὁ «Σύνδεσμος Συντακτῶν Ἑλληνικῶν Ἐφημερίδων» ἐπίσης συνελθὼν εἰς ἕκτακτον συνεδρίασιν, ἅμα τῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ γενναίου ἀξιωματικοῦ, ἀπεφάσισεν ὅπως τὴν προσεχῆ Παρασκευὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως τελέσῃ μεγαλοπρεπὲς καὶ πάνδημον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτοῦ. Τοῦ μνημοσύνου θὰ κληθῶσιν ὅπως συμμετάσχωσι πάντα τὰ σωματεῖα καὶ οἱ σύλλογοι, πλεῖστοι τῶν ὀποίων θὰ καταθέσωσιν καὶ βαρυτίμους στεφάνους.

Ἡ ἀφοσίωσις τῆς συζύγου του

Ἀξιοσημεῖωτος εἶναι ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ ἀφοσίωσις μετὰ τὴν ὀποῖαν ἡ πολύτιμος σύζυγος τοῦ παρηκολούθει καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἀπουσίας του τὰς διαφόρους περιπετείας του, οὔσα

μετ' αὐτοῦ εἰς τακτικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ πρόθυμος νὰ ἐπιτελέσῃ πᾶσαν παραγγελίαν σχετιζομένη μετὸν σκοπὸν τῆς ἐργασίας του.

Σπανίως τοσαύτη στοργὴ καὶ τόση ὁμοφωνία γνώμων συνέδεσε δύο ὑπάρξεις.

Μεθ' ὅλους τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους προφανῶς διέτρεχεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἡ σύζυγος τοῦ ἐδείκνυε πεπιοίθησιν εἰς τὸ μέλλον καὶ καρτερίαν καὶ στωικότητα ἀνωτέραν τοῦ φύλου τῆς, ὡς κόρη ἀνταξία τοῦ οἴκου εἰς τὸν ὅποιον ἀνῆκεν.

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

Διὰ τῆς κυρίας του ὁ Παῦλος Μελάς ἀπέστειλε τὰς ἐπιστολάς του πρὸς ὀλίγα ἐνταῦθα πρόσωπα, μεθ' ὧν διετέλει εἰς μυστικὴν ἐπικοινωνίαν.

Εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν Μακεδονίαν πλήρης μετριοφροσύνης γράφει εἰς φίλον του:

«...Δηλῶ καὶ πάλιν ὅτι οὐδὲ τῆς ζωῆς μου θὰ φεισθῶ ὅπως ἐπιτύχω νὰ κάμω τί καλόν. Ἐὰν ἡ ἰκανότης μου ἦτο ἀνάλογος τῆς καλῆς μου διαθέσεως θὰ ἠδυνάμην πολλὰ νὰ ὑποσχεθῶ. Ἀλλὰ δυστυχῶς μόνον ἀμφιβολίας ἔχω περὶ αὐτῆς...»

Πηγή: Ἐφημερίδα «Ἐμπρός», Τρίτη, 19 Ὀκτωβρίου 1904, σσ.1-2

